

Aloite työpaikkaväkivallan ehkäisemiseksi Pirkanmaan hyvinvointialueella

Pirkanmaan hyvinvointialueella työskentelee noin 20 000 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista. Työpaikkaväkivalta ja sen uhka ovat alalla merkittävä ja laajasti tunnistettu ongelma. Tehyn teettämän tutkimuksen mukaan 69 % vastaajista oli kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa uransa aikana, ja 39 % kertoi, että tilanteen raportointi ei johtanut minkäänlaisiin jatkotoimiin.

Työpaikkaväkivaltaan puuttumisessa on havaittavissa valtakunnallisesti rakenteellinen ongelma. Työnantajan toiminta on usein passiivista, ja väkivaltatilanteiden käsittely jää puutteelliseksi. Tämä heikentää henkilöstön turvallisuuden tunnetta, altistaa uusille väkivaltatilanteille ja vaarantaa työntekijöiden työkyvyn.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvitaan selkeä toimintakulttuurin muutos. Poliisiammattikunnassa vastaava muutos tehtiin 2000-luvun alussa: siirryttiin ajattelusta, jossa väkivalta nähtiin työn osana, malliin jossa kaikki väkivalta käsitellään järjestelmällisesti rikosoikeudellisena asiana. Tämän seurauksena väkivallan ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen ovat poliisissa tehostuneet merkittävästi.

Toinen keskeinen ongelma sotessa on rikosilmoitusten laatu. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä ei ole riittävää osaamista rikosprosessin vaatimuksista, mikä johtaa puutteellisiin rikosilmoituksiin. Tämä hidastaa poliisin tutkintaa ja voi pahimmillaan johtaa siihen, että rikosasia jää tutkimatta tai vanhenee. Poliisin suunnalta on tuotu aloitteen tekijälle esiin, että heikkolaatuiset rikosilmoitukset sote-yksiköistä muodostavat merkittävän tutkintaa hidastavan tekijän.

Aloitteen allekirjoittaja esittää, että Pirkanmaan hyvinvointialue perustaa turvallisuusasiantuntijan viran pilottiluonteisesti.

Turvallisuusasiantuntijan kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla poliisin ammattikorkeakoulututkinto tai poliisin perustutkinto sekä kokemus väkivaltarikostutkinnasta.

Turvallisuusasiantuntijan keskeiset tehtävät olisivat:

- avustaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä rikosilmoitusten tekemisessä varmistaen, että ilmoitukset ovat tutkinnan kannalta laadukkaita (esim. vammojen dokumentointi, todistajatiedot ja muut olennaiset seikat),
- tukea väkivaltatilanteiden asianmukaista käsittelyä ja varmistaa, että tapaukset etenevät tarvittaessa rikosprosessiin,
- kartoittaa sote-yksiköiden turvallisuutta väkivallan uhan näkökulmasta sekä rakenteellisesti että henkilöstön osaamisen osalta,
- suunnitella ja toteuttaa henkilöstölle koulutusta työpaikkaväkivallan ennaltaehkäisystä ja tilanteiden hallinnasta.

Pilotin aikana kerättäisiin systemaattisesti tietoa toiminnan vaikuttavuudesta, kuten rikosilmoitusten laadun parantumisesta, käsittelyaikojen kehityksestä, henkilöstön turvallisuuden kokemuksesta sekä väkivaltatilanteiden seurannasta. Pilotin perusteella arvioitaisiin toiminnan jatko ja mahdollinen laajentaminen.

Lopuksi

Työpaikkaväkivalta tulee kitkeä pois systemaattisesti sosiaali- ja terveydenhuollosta. Nykytilanteeseen ei missään tapauksessa voi olla tyytyväinen ja henkilöstön turvallisen työskentelyn takaaminen vaatii aktiivisia toimia ja -investointeja. Pirkanmaan hyvinvointialueella on mahdollisuus toimia suunnannäyttäjänä ja rakentaa toimintamalli, joka parantaa henkilöstön turvallisuutta, tukee oikeusprosessien toteutumista ja vähentää väkivallan hyväksyttävyyttä työssä.

Haluan lisäksi tuoda esiin, että sovittelumenettelyä hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollossa tapahtuneissa väkivaltatapauksissa tällä hetkellä varsin vähän. Tämä on huomionarvoista, sillä suuri osa sote-henkilöstöön kohdistuvasta väkivallasta liittyy tilanteisiin, joissa tekijä on päihtynyt. Päihtymystä lähtökohtaisesti pidetä oikeudessa syyntakeisuutta alentavana tekijänä.

Mikäli väkivallantekijällä on tavanomainen maksukyky, sovittelua voisi käyttää nykyistä enemmän. Esimerkiksi yksittäinen sote-ammattilaiseen kohdistuva lyönti täyttää rikoslain mukaisen pahoinpitelyn tunnusmerkistön, ja sovittelussa siitä voidaan määrätä useiden satojen eurojen suuruinen korvaus uhrille.

Sovittelussa loukattu osapuoli voi halutessaan luopua rikosasian jatkamisesta ja saada taloudellisen hyvityksen kokemastaan haitasta. Kun poliisin tutkinta-ajat voivat venyä jopa vuosien mittaisiksi, sovittelu tarjoaa mahdollisuuden nopeampaan oikeuden toteutumiseen ja konkreettiseen korvaukseen.

On kuitenkin tärkeää korostaa, että sovitteluun ei tule koskaan painostaa väkivaltaa kokenutta henkilöä. Väkivallan uhrilla tulee halutessaan olla aina mahdollisuus saattaa asia poliisin tutkittavaksi ja käynnistää rikosprosessi. Tällä hetkellä merkittävä osa henkilöstöstä ei kuitenkaan ole tietoinen sovittelun mahdollisuudesta tai siitä, että sen kautta on mahdollista saada myös rahallinen korvaus. Tietoisuuden lisääminen on keskeinen osa väkivallan käsittelyn kehittämistä sote-alalla.

Atte Virolainen

Atte Virolainen

Aluevaltuutettu, aluehallituksen jäsen

Alexander A.

Jenni Jokinen

Jenni Jokinen

Jenni Jokinen

ANGIMAN

Jenni Jokinen

Jenni Jokinen

Jenni Jokinen

Petra Aalto

Petra Aalto

Perttu Jussila

Perttu Jussila

Mikko Airo

Mikko Airo

Jouko Siren

Jouko Siren

Mika Ahtonen

Mika Ahtonen

Neena Hakala

Neena Hakala

Neena Hakala

Leena Saarela

Leena Saarela

Aino Halinen

Aino Halinen

Lauri Lindén

Lauri Lindén

Samu Aho

Samu Aho